U-kirjelmä Energiatehokkuusdirektiivi (EED)

Talousvaliokunta 13.10.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Uusi EED ehdotus - yleiset

- Green Deal:n myötä osana 55-valmiuspakettia komissio antoi 14.7.2021 ehdotuksen energiatehokkuusdirektiivin uudistamiseksi
- Edellinen energiatehokkuusdirektiivin uudistus tuli voimaan 2018
- Ehdotuksessa **kiristetään merkittävästi energiankulutuksen vähentämisen tavoitteita ja energiansäästövelvoitteita**
- Näiden lisäksi keskeisimmät ehdotukset liittyvät **julkisen sektorin rakennuskantaan** kohdistuvaan kolmen prosentin peruskorjausvelvoitteeseen ja **kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmien** uusiutuvan energian ja hukkalämmön vähimmäiskriteereihin
- Merkittäviä vaikutuksia hallinnollisen taakan lisääntymiseen yrityksille, kunnille ja valtiolle
- Vaikutuksia Suomen kansalliseen lainsäädäntöön

Uusi EED ehdotus - energiatehokkuustavoitteet

- EU-tason tavoite 2030 energian loppukäytön ja primäärienergiankulutuksen vähentämiselle sitovaksi ja tavoite kiristyy -32,5 % → -36…-39 %
- Jäsenvaltioille jyvitetään energiankulutuksen tavoite komission kaavalla, joka tarkoittaa, että Suomen 2030 energian loppukäyttö rajataan tasolle ~255 TWh
- Koko julkisen sektorin energian loppukäyttöä koskeva vuosittainen sitova 1,7 % vähentämisvelvoite
- Jäsenvaltiokohtaiseen sitovaan kauden 2021-2030 energiansäästövelvoitteeseen, uusi kausi 2024-2030 ja todella merkittävä korotus
  - vuotuinen tavoite nousee 0,8 % → 1,5 % ja vuosisäästö 2,4 TWh → 4,5 TWh

Uusi EED ehdotus

Julkisen sektorin rakennusten peruskorjausvelvoite

- Nykyinen valtion keskushallinnon rakennuskantaan kohdistuva 3 % korjausmäärää vastaava säästötavoite muuttuu koko julkisen sektorin rakennuskantaa koskevaksi 3 % peruskorjausvelvoitteeksi
- Peruskorjauksen vaatimustasoksi tulee uudisrakentamisen ns. lähes nollaenergiataso

Kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmien kriteerit

- Velvoite lisätä uusiutuvan energian osuutta ja velvoite hyödyntää hukkalämpöä
- Fossiilisen polttoaineen käyttö ei saa lisääntyä, pl. maakaasu

Uusi EED ehdotus

Energiatehokkuus ensin –periaate

- Periaatetta käytettävä suunnittelussa, toiminnoissa ja merkittävissä investointipäätöksissä energia-alalla sekä muilla sektoreilla silloin, kun toiminnalla on vaikutusta energiankäyttöön tai energiatehokkuuteen.
- Periaatteen käyttö on todennettava ja siitä on raportoitava komissiolle

Energiaköyhyys

- Osuus energiansäästövelvoitteesta on saavutettava energiaköyhyydestä kärsivien ihmisten, heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja tapauksen mukaan sosiaaliperusteisissa asunnoissa asuvien henkilöiden keskuudessa

Uusi EED ehdotus - Hallinnollisen taakan lisääntyminen

Lisääntyvää tiedonkeruuta, raportointia, seurantaa ja valvontaa

- Energiatehokkuustoimien todentamisen ja seurannan kiristyminen
- Julkiselle sektorille ehdotettujen uusien sitovien tavoitteiden toteuttamisen suunnittelu, seuranta, todentaminen ja raportoiminen
- Hukkalämmön hyödyntämisen suunnitelmat ja kustannushyötyanalyysit
- Pakollisten energiakatselmusten järjestelmän uusiminen
- Energiatehokkuus ensin –periaatteen käyttöönotto ja sen todentaminen ja raportointi

Hallinnollisen taakan merkittävä kasvu myös yrityksille ja kunnille

Vaikutukset Suomelle

Vaikutukset Suomelle

- 6 TWh vuotuinen energian loppukäytön vähennystarve

Taloudelliset:

- Komission ehdottamien tavoitteiden ja velvoitteiden vaatimustaso kiristyy niin paljon, että kokemus sen vaatimustason toimista, keinoista ja seuraamuksista puuttuu, ja vaikutuksia on osin mahdoton arvioida
- Lisäksi hallinnollisen työn, raportoinnin, tiedonkeruun, seurannan ja todentamisen määrä kasvaa merkittävästi ja aiheuttaa merkittävän taloudellisten resurssien ja työvoiman lisäämistarpeen
- Julkisen sektorin rakennusten peruskorjausten kustannukset valtiolle 200 milj. euroa / vuosi ja kuntasektorille 3,6 mrd. euroa /vuosi.

Vaikutukset lainsäädäntöön:

- Energiatehokkuuslaki (1429/2014), mahdollisia vaikutuksia muualle lainsäädäntöön ei ole vielä kattavasti pystytty arvioimaan

Valtioneuvoston kannat

Valtioneuvoston keskeiset kannat - Energiatehokkuustavoitteet

- Valtioneuvosto voi hyväksyä **EU-tason energian kulutuksen kiristämisen** siltä osin, kun se todellisesti vie Euroopan unionia kohti vähintään 55 prosentin ilmastotavoitteita. Valtioneuvosto katsoo, että energian kokonaiskulutus- ja loppukäyttötavoite ei saa vaarantaa hiilineutraalisuustavoitetta.

- Energiansäästövelvoitteen osalta valtioneuvosto ei pidä esitettyä **energiatehokkuusvelvoitteen tavoitetason korotusta 0,8 % → 1,5 %** perusteltuna tai realistisena tilanteessa, jossa vain osa jäsenvaltioista saavutti velvoitekauden 2014-2020 tavoitteen. Säästöjen hyväksymiskriteereiden ja todentamisvelvoitteiden kiristämiset on otettava huomioon tavoitteen asettelussa.

Valtioneuvoston keskeiset kannat - Energiatehokkuustavoitteet

- Komission tavoin valtioneuvosto haluaa edistää julkisen sektorin energiatehokkuutta. Valtioneuvosto pitää **julkisen sektorin vuotuista sitovaa 1,7 prosentin energian loppukäytön** vähentämisvaatimusta ongelmallisena lisääntyvien kustannusten ja hallinnollisen rasitteen vuoksi.

- Valtioneuvosto ei pidä tarkoituksenmukaisena **kaavamaista julkisen sektorin rakennuskantaan kohdistuvaa 3 % peruskorjausvelvoitetta**, jossa korjauksen tasovaatimukseksi asetetaan uudisrakentamisen lähes nollaenergiataso. Julkisen sektorin tulee voida kohdistaa käytössään olevat taloudelliset resurssinsa mahdollisimman vaikuttavaan päästöjen vähentämiseen ja hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen kaikin käytettävissä olevin keinoin. Huomioon on myös otettava kansalliset erityispiirteet olemassa olevien rakennusten energiatehokkuuden vähimmäisvaatimuksia koskien

Valtioneuvoston keskeiset kannat

- Valtioneuvosto suhtautuu **myönteisesti energiatehokkuus ensin – periaatteeseen** ja sen huomioon ottamiseen. Käyttöönotto ei saa tarkoittaa sitä, että luovutaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä keskeisenä pyrkimyksenä. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella periaatteen käyttöönottoon liittyviin valvonta, seuranta- ja raportointivaatimuksiin. Velvoite periaatteen käyttöönotosta ei saa johtaa kustannustehottomiin tai päästöjen vähentämistavoitteen kannalta epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin.
- Uusiutuvan energian ja päästökauppadirektiivien lämmitykselle asettamien velvoitteiden ja vähimmäiskriteerien lisäksi, ei **järjestelmäkohtaisia vähimmäiskriteerejä kaukolämmölle tai kaukojäähdytykselle** ole tarpeen tässä säätää. Jäsenvaltioille on jäätävä tilaa toteuttaa kustannustehokkaat toimenpiteet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.